

Demissionair minister van Justitie en Veiligheid Dilan Yeşilgöz
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Betreft:
Verbetering van de transparantienormen voor politieke financiering

Den Haag, 4 december 2023

Geachte demissionair minister Yeşilgöz,

Transparency International Nederland waardeert de deelname van Nederland aan de tiende zitting van de UNCAC-conferentie in Atlanta. In lijn met de samenwerkingsgeest en gedeelde verantwoordelijkheid van die conferenties, doen wij een beroep op u om een belangrijk aspect aan te pakken dat tot nu toe over het hoofd is gezien op de UNCAC-agenda: de transparantie van politieke financiën. Ondanks de goedkeuring van 69 resoluties tijdens de afgelopen negen bijeenkomsten van de COSP, ontbreekt er een resolutie met betrekking tot politieke financiering. Transparency benadrukt de dringende noodzaak om dit recht te zetten tijdens de tiende conferentie.

Dringende noodzaak voor meer transparantie rondom politieke financiering

Transparantie rondom politieke partijfinanciering is cruciaal in de strijd tegen corruptie. De integriteit van democratische processen staat of valt met financiële openheid en voorkomt beïnvloeding van het verkiezingsproces door buitenlandse mogendheden, malafide actoren en ondermijning door georganiseerde misdaad. Buitenlandse mogendheden probeerden in de afgelopen jaren in verschillende democratieën invloed uit te oefenen. Bewijs hiervoor zagen we in de VS en het Verenigd Koninkrijk. Vandaar dat er mondiaal eensgezinde actie nodig is om democratieën weerbaarder te maken.

Als gevolg van ondoorzichtige en onverantwoorde financiële bijdragen aan politieke partijen, verkiezingscampagnes en kandidaten krijgt corruptie de wind in de zeilen, gedijt cliëntelisme en stijgen de kosten van het verkiezingsproces. Dit alles draagt bij aan het tanende vertrouwen in onze democratie. Ook in Nederland heeft dit vertrouwen bij veel mensen een dieptepunt bereikt. Duidelijke regels zijn in die situaties geboden om consequent op te kunnen treden. In Nederland zijn

in de afgelopen jaren stappen ondernomen om transparantie te bevorderen. Zo is er met de Wet financiering politieke partijen (Wfpp) een mooie stap voorwaarts gekomen en biedt de in consultatie zijnde Wet op de Politieke Partijen (Wpp) concrete stappen om de financiering van de politiek transparanter te maken en naleving van de regels te versterken. Een inzet van het kabinet die Transparency toejuicht en tegelijkertijd noodzakelijk acht. Het is daarom logisch om in het verlengde van deze regels ook in internationaal verband voor deze regels te pleiten.

Oproep tot Actie op de UNCAC Conferentie

Wij dringen er in die context bij u op aan om te pleiten voor het versterken van artikel 7.3 van het Verdrag door waar nodig amendementen in te dienen op de ingediende resoluties. De volgende tekortkomingen moeten daarbij volgens Transparency nu echt aangepakt worden:

1. *Het dichten van mazen voor illegale fondsen in de politiek*

Het is van cruciaal belang dat de landen die deelnemen wetten aannemen en krachtig handhaven om sluiproutes voor illegale fondsen en ondoorzichtige donaties te verhinderen. Deze geldstromen betreden op verschillende manieren de politieke arena. Zo kunnen zij vermomd zijn als lege vennootschappen, komen zij binnen via tussenpersonen of zijn zij afkomstig van anonieme donoren.

2. *Invoering van digitale meldings- en openbaarmakingssystemen*

De deelnemende landen moeten zich hard maken voor het implementeren van mechanismen die zorgen voor tijdige en volledige openbaarmaking van politieke bijdragen, uitgaven en campagnefinanciering. Het doel is om de verantwoordingsplicht van zowel politieke kandidaten en politieke partijen te versterken. Regelgeving moet zich uitstrekken tot alle niveaus van de overheid én politieke partijen, inclusief individuele kandidaten.

3. *Verbetering van het toezicht op en de verantwoording van politieke financieringsregelingen*

De deelnemende landen moeten zich inzetten voor het oprichten en versterken van onafhankelijke toezichthoudende instanties. Deze moeten voorzien zijn van voldoende bevoegdheden om de naleving van de regelgeving inzake politieke financiering te monitoren, te onderzoeken en af te dwingen. Van belang is dat zij over voldoende middelen, autonomie en autoriteit beschikken om zelfstandig de integriteit van het politieke financieringssysteem te waarborgen.

4. Bevorderen van kennis, betrokkenheid van burgers en publieke participatie

De deelnemende landen dienen actief: het maatschappelijk middenveld te betrekken, de deelname van het publiek aan toezicht op politieke financiën te stimuleren en de rechten van klokkenluiders, die corruptie binnen het politieke financieringssysteem aan de kaak stellen, te beschermen. Ze moeten UNODC de opdracht geven om, in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, analyses van lacunes, richtlijnen en materiaal voor technische bijstand met betrekking tot de transparantie van politieke financiën te coördineren.

5. Versterking van internationale samenwerking

De deelnemende landen moeten zich tot slot committeren aan het uitwisselen van informatie, *best practices* én middelen, zodat de wereldwijde strijd tegen corruptie gecoördineerd en eensgezind wordt gevoerd. Grensoverschrijdende corruptie kan alleen krachtig worden aangepakt door middel van een gecoördineerde internationale reactie, waarbij inspanningen worden geleverd om activa die door corrupte praktijken zijn gestolen, terug te vorderen en te repatriëren.

Verder stellen wij voor dat de delegatie van Nederland haar ervaringen en lessen uit binnenlandse hervormingen deelt met andere UNCAC-landen die deelnemen. De implementatie van regels voor het versnellen van de opgavetermijn van politieke donaties boven €10.000, het donatieplafond van €100.000 en het verbod op buitenlandse donaties zijn maatregelen die van Nederland een waardevolle kennisbank maken. Daarbij is het voornemen in de Wpp om tot de oprichting van de Autoriteit Wet op de politieke partijen (Awpp) te komen een mooi voorbeeld van effectieve naleving. Een onafhankelijk bestuursorgaan past bijvoorbeeld goed in het kader van '*verbetering van het toezicht op en de verantwoording van politieke financieringsregelingen.*' Door het delen van deze (concept) *best practices* kan Nederland een aanjagende rol in de internationale corruptiebestrijding spelen.

De uitdagingen die corruptie met zich meebrengt, met name op het gebied van politieke financiën, vragen om een gezamenlijke en eensgezinde reactie. Gekeken naar de mate waarin Nederland zich al inzet voor de transparantie van politieke partijen, is er de mogelijkheid om internationaal een leidende rol te nemen tijdens de komende COSP10. Op die manier kan Nederland een belangrijke, en noodzakelijke, bijdrage leveren aan de wereldwijde strijd tegen corruptie. Wij vertrouwen er derhalve op dat u onze verzoeken in overweging neemt en proactieve stappen zal nemen in de richting van een transparante en weerbare politiek.

Transparency waardeert uw aandeel in de strijd tegen corruptie en wij kijken uit naar de resultaten van de UNCAC conferentie.

Hoogachtend,

Lousewies van der Laan

Directeur Transparency International Nederland